

A vadászat kézikönyve

(Mezőgazdasági Kiadó — Budapest 1971.)

Hazánk felszabadulása a vadászat és a vadgazdálkodás területén is forradalmi változásokat hozott. Így a vadásztársaságok kötelező alakításának rendjét, valamint a vadászati értelemben vadnak minősülő állatnak, a vadnak állami tulajdonná nyilvánítását. Természetes, hogy mindkét tényező lényeges szemléleti változást is igényelt mind a sport-, mind a hivatásos vadászok részéről, amihez azonban az addig forgalomban levő egyébként kitűnő szakkönyvek (*Benkő: A vadászat — Nemeskéri: A hivatásos vadász* stb.) nem nyújtottak kielégítő támpontot. Ezért volt kénytelen vadásztársadalmunk jó néhány éven át tárgyi ismereteit ezekből a szemléletben idejétmúlt forrásokból meríteni mindaddig, míg meg nem jelent *dr. Bertóti István* azóta több kiadást megért korszerű, kitűnő gyakorlati kézikönyve, a vadászat és a vadgazdálkodásról. Majd ezt követte más szerzőktől egy-egy fontosabb vadászati témát tárgyaló mű, többek között *Szedzerjei Akos*, *Szabolcs József*, *dr. Bencze Lajos*, *dr. Hauer Lajos* stb. tollából. Ezek az írások már azok érdeklődését is felkeltették, akik egy-egy vadászati témát részletesebben kívántak megismerni. Egyszóval vadászati szakíróink, amint lehetett, lelkesen igyekeztek kitölteni az időközi változások előidézte űrt, úgy, hogy hovatovább a vadászati szakvizsgára készülők számára is annyira bőséges forrásmunka állt már rendelkezésre, hogy egyeseknél ez némi zavart is okozott. (Ezt az annakidején hozzámfordulók tanácskéréseiből is tudom.)

Ezért indult útjára 1965 tavaszán a néhai kiváló író és újságíró *Akos László* szerkesztésében készült „*Vadgazdálkodási és vadászati alapismeretek*” című könyv, mint a hivatásos és a sportvadászok első tankönyve. Ez az indokolatlanul feledésbe merült kitűnő könyv arról is nevezetes, hogy az első volt vadászati szakirodalmunkban, melynek alkotásában egy kiváló szakírókból álló népes kollektíva vett részt, akik közül jó néhányan tagjai lettek annak a még népesebb együttesnek is, mely jelen témánkat „*A vadászat kézikönyve*” című terjedelmes művet alkotta.

„*A vadászat kézikönyve*”, mely nemcsak oldalterjedelemben (650), hanem a témák sokaságában is mint legnagyobb alkotása vadászati szakirodalmunknak — kis kétséssel — a Vadászati Világkiállítás alkalmából jelent meg, hogy a vadászati és vadgazdálkodási ismeretek teljességével szolgáljon az olvasónak, és nyilván hogy vadászati kultúránk fejlettségének egyik dokumentuma legyen. Így tárgyköre sokkal szélesebb a vonatkozó könyvirodalmunkban eddig ismerteknél. Olyan témákkal bővült, mint a magyar vadászat története (*dr. Csöre Pál*), a természetvédelem és a vadászat (*dr. Tildy Zoltán*), — az akadémiai színvonalon megírt! — vadászat és vadgazdálkodás természeti és gazdasági adottságai (*dr. Keresztesi Béla*), a vadeltartó képesség és hozamfokozás (*dr. Tóth Sándor*), a vadászat etikai kérdései (*dr. Bencze Lajos*), a mezőgazdasági üzem anyagi érdekelttsége a vadgazdálkodásban (*dr. Koller Mihály*), a vadgazdálkodás tervezése (*dr. Koller—Izrael*), a vadontenyésztés (*dr. Bencze—dr. Bertóti—Rácz*), a mechanizáció, kemizálás stb. hatása a vadra (*dr. Nagy Bálint*), a vad értéke (*dr. Lénárt Lajos*), a vad hasznosítása (*Gábor József*), természetszeretet-vadászat, a vad haszna és kártétele (*dr. Hauer Lajos*), a vadegészségügy helyzete és szervezete, a vad gyakoribb betegségei (*dr. Pásztor Lajos*), a tenyésztett vad higiéniai, a befogott vad egészségügyi problémái, a vadhús vizsgálata (*dr. Várkonyi János*). Mind-mind olyan témák, amelyek közül néhány eddig szétszórta, különböző orgánumban jutott csak hanghoz, most pedig egy testes kötetben kínálják magukat az olvasónak a többször megírt, szokványos vadászati és vadgazdálkodási témákkal egyetemben.

Véleményünk szerint a mű — egy-két téma kiegészítéssel — annyira teljes, hogy bátran viselhetné a magyar vadászati enciklopédia címet is, hiszen úgyszólván minden vadászismerettel foglalkozik, ami nemcsak egy kezdő, hanem egy tapasztalt vadászt, vadgazdát is érdekelhet. Ez egyébként a mű kitűzött célja és egyben becse is. További érénye, hogy az egyes témákat általában az abban kiváló jártassággal bíró szakemberek tollára bízta, még ha ez azzal a hátránnyal is jár, hogy az egyes részek megírása között bizonyos színvonalbeli különbségek jelentkeznek, hol a mondanivaló előadásában, hol a téma fajsúlyában. Nyilván nagy nehézségekkel kellett megküdeni a neves szerkesztő gárdának, hogy az ilyen kollektív alkotás természetesen vele-

járójaként jelentkező stílus és színvonalbeli egyenetlenségeket, amennyire csak lehet, kiküszöbölje. Ezzel magyarázható az egyes témák tárgyalási tartamának túlzott aránytalansága is. A vadászfegyverekről — például — mintegy félszáz oldalon át olvashatunk olyan részletességgel, ami már a legszélsőségesebb igényeket is kielégíti, viszont a ma mind nagyobb jelentőségű vadvédelelről, vadmentésről, vagy a vadkár-elhárításról mindössze csak néhány oldalnyi ismeretet nyújt a könyv, bár a szerzők gazdag tárgyismeretéből szívesen olvasnánk többet is.

A néhány negatív vonás figyelembevételével is örömmel üdvözljük „*A vadászat kézikönyvét*”, mely egy kötetben adja közre — a szerkesztők szándékainak megfelelően — mindazt, ami elsősorban az egyre növekvő taglétszámú vadásztársadalmunkat érdekli és ami a természetkedvelő nagyközönség számára is hasznos ismereteket nyújt. Éppen ezért a kissé magasra szabott ára (200 Ft) ellenére is nyilvánvalóan kelendő lesz, s így hamarosan szükségessé válik majd egy új kiadás elindítása, amikor is alkalom nyílik a teljesség érdekében még igényelhető témák (pl. a vadászat a képzőművészetben, vadászkonyha stb.) beiktatására és a szükséges „csiszoló” munkák elvégzésére, hogy a mű a felszabadulás utáni vadászati irodalmunk méltó csúcscsalko-tása legyen.

Persze hiba lenne, ha „*A vadászat kézikönyve*” lezárná az utóbbi években örvedetesen virágzásnak indult vadászati szakirodalmunkat. Éppen ezért, amilyen örömmel vettük kézbe Szabolcs József legújabb munkáját az erdei szalonkáról, ugyanúgy járjuk vele együtt a többi szakíróink további alkotásait is.

Végül engedtessek meg, hogy „*A vadászat kézikönyve*” remélhetően rövid időn belüli új kiadásának majdani „fésülő munkájá”-hoz máris figyelembe ajánljuk néhány szerény javaslatunkat. Így például a Tárgymutató ellenőrzését, mert a könyvben szereplő valamennyi fogalom nem található benne (cserkészés, V-hajtás), de nem szerepel benne egyetlen vadászírónk neve sem. Továbbá javasoljuk, hogy a szakkifejezések egyöntetűsége kedvéért a régi és kitűnő *cserkészés* szavunkat sehol se cseréljük fel a csinált és fülbántó *cserkelés* szóra.

Dr. Balassa Gyula

Pinusok vegetatív szaporítása tűik segítségével. Fiziológiai tanulmányokat végeztek Argentínában, Kanadában, Chilében, Franciaországban, Izraelben, Japánban, Dél-Koreában és az USA-ban legalább 18 faj bevonásával. Kallusz és gyökérképződést vizsgáltak kivágott tűkötegeken *P. radiata* és *caribaeana*. A fascikulusok anatómiai változását és csúcsmerisztéma változást jegyezték fel az *Aleppo* és a *caribaea* fenyők esetében.

A hideg éghajlati övek fajainak tűfascikulusai sokkal könnyebben gyökereznek, mint a meleg éghajlati övezetekről származókéi. A fiatalkori állapot kedvez a fascikulusok gyökerezésének valamennyi faj esetén és eredményesebb háromévesnél idősebb magcsemetek esetén. Az egy-kétéves fascikulusok gyökerezési kapacitása a legnagyobb. A kedvező gyökerezetési közeg a mesterségesen nedvesített azonos arányú homok- és tőzegkeverék. Kiváló eredményeket ad az azonos arányban kevert erdei talaj, tőzegmoha és mosott homok nedvességszint tartásával és műtrágya-adagolással. Másfajta trágák adagolása esetén a közepes szemcséjű perlit jobb a más közegnél.

Erőfeszítéseket tettek a levegő hőmérsékletének 22,2—25 °C nappali és 15,6—20 °C éjszakai szinten tartására. (Fény, ill. éjjeli fázis.) A közegben ritkán helyeznek el fűtővezetéseket. A gyökerezés elősegítésére a fény minősége és tartama változtatható, de ez nem gyakorlatias addig, amíg a fascikulusok a fán vannak. Ha viszont kipreparált fascikulusokat helyeznek közegre, azok könnyen reagálnak ezekre a változásokra. Természetes fény helyettesíthető mesterségesen a szükséges időtartamig fénycsővel vagy lámpával. Auxin segíti a gyökerezést.

A gyökerezési kísérlet tartama 1—5 hónap. Aktív rüggyel nem rendelkező fascikulusok nem élnek néhány hónappal tovább. A rügypépződésnek és növekedésnek gyűjtés előtti megindulása érdekében a hosszú hajtásokat tavasszal vissza kell vágni vagy benzyladeninnel, ill. kinetinnel, vagy adenines kinetinnel kezelni. A fascikulusok rügyeiből hosszú hajtás képződése utóbbiak meggyökerezése után kinetin és adenin kezelése után ritkán elérhető. Az ilyen módon létrejött fascikuláris rügyeket és hajtásokat általában a fakadást követően gyűjtötték.

A vegetatív szaporításnak ez a módszere érdekes, de a szabályos gyöker- és hajtás-képződés problémái miatt értéke korlátozott, legalábbis ebben a pillanatban. A felsemelt 40 publikációból a cím alapján csupán egy hazánkban is ígértes fenyővel (simafenyő) kapcsolatos közlemény van. (Delisle, 1940. Amer. J. Bot. Suppl. 27: 3a; Va. J. Sci. 3: 118—124. 1942.) (Ref.: dr. Szőnyi L.)